

О. О. Максименко,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана)
osmaksu@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА РІВНІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НІДЕРЛАНДІВ

Статтю присвячено організації та змісту навчання іноземних мов на рівні середньої освіти Нідерландів. Висвітлено особливості загальноосвітнього та професійного напрямів ланки освіти щодо місця іноземних мов у навчальних планах, розподілу академічного навантаження, кількості вивчуваних мов. З'ясовано сучасну специфіку змісту курсів з іноземних мов, яка полягає у поєднанні загального та професійного компонентів.

Ключові слова: організація, зміст, навчання, іноземні мови, напрям, середня освіта.

Постановка проблеми. Пришвидження євроінтеграційного поступу України та посилення суспільної зацікавленості до іншомовної підготовки у системі освіти і на рівні середньої освіти зокрема активізують необхідність приведення її у відповідність до вимог сучасності. Вивчення практик провідних країн Європейського Союзу (ЄС), які здійснюють розбудову іншомовної освіти за освітніми рівнями, починаючи від утворення спільноти, вбачається актуальним для України з огляду на їх досягнення та результативність опанування мов громадянами, досвід узгодження внутрішніх мовних реалій країн та зовнішніх викликів у Європі. Так, серед інших виокремлюються Нідерланди – маленька країна з відносно малопоширеною мовою поза межами держави, три чверті населення якої вивчає дві іноземні мови у ланці середньої освіти та вільно володіє кількома. Так, за даними Eurobarometer (2012 р.) 94 % нідерландців вміють розмовляти щонайменш однією іноземною мовою. Ці показники складають для англійської мови 90 %, для німецької – 71 % та для французької – 29 %. 77 % мають практичні уміння з двох іноземних мов, що забезпечило входження Нідерландів до групи з восьми країн ЄС разом з Люксембургом (84 %), Словенією (67 %), Мальтою (59 %), Латвією (54 %), Литвою (52 %), Естонією (52 %), які досягли значних показників у реалізації довгострокових стратегічних завдань ЄС щодо опанування громадянами двох іноземних мов крім рідної [1: 5, 13, 21; 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широкий тематичний спектр питань з іноземних мов у ланці старшої школи, висвітлених у сучасних роботах українських учених і дослідників, засвідчує їх вагомість для вітчизняної науки і практики. Ґрунтовний компаративістичний аналіз засад функціонування старшої школи країн ЄС здійснили О. Локшина, Н. Лавриченко, Г. Єгоров, Б. Мельниченко. Проблема мовної політики в освіті країн спільноти представлена у роботах Н. Пелегаши, О. Тарасенко, О. Токменко. Дослідженням іншомовної освіти у ланці старшої школи країн ЄС займалися О. Першукова, М. Тадеєва, О. Кузнєцова, Л. Гульпа. Проблематику навчання іноземних мов у школах Чехії висвітлила Н. Дзюбишина. Оновленням підходів у викладанні іноземних мов у середній школі Франції опікувалася В. Папіжук. Розвідку щодо стану мовної освіти у структурі середньої школи Іспанії провела Н. Івашук. Питання мовної освіти Сполучених Штатів вивчала О. Зіноватна. Серед європейських учених, які присвятили свої праці навчанню іноземних мов у школі Нідерландів, варто згадати М. Верспур (Marjolijn Verspoor), М. Кремер (Marjolein Cremer), Б. Бартрама (Brendan Bartram), К. Ягмур (Kutlay Yagmur).

Мета статті полягає у виявленні особливостей організації та змісту навчання іноземних мов на рівні середньої освіти Нідерландів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рівень середньої освіти за Міжнародною стандартною класифікацією освіти ЮНЕСКО (2011 р.) – це рівень МСКО 3, на якому навчається молодь віком 14/16-17/20 років упродовж 2-5 років після закінчення навчання на рівнях МСКО 1 та МСКО 2, отримуючи повну середню освіту. Навчальні програми цього рівня, які надаються в різних типах навчальних закладів, відкривають для молоді можливість отримати повну середню освіту для продовження навчання в університеті (академічний напрям) чи набути необхідні навички для отримання роботи (професійний напрям) [3: 38-42].

Особливості навчання іноземних мов у Нідерландах зумовлюються напрямками, що існують у неповній загальній середній освіті (МСКО 2), яка є базовою і переходить у ланки повної середньої освіти (МСКО 3) і післяобов'язкової освіти [4: 144]. Напрямами ланки неповної загальної середньої освіти (МСКО 2) є:

- доуніверситетська освіта (Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs / VWO – pre-university education) триває три роки (1 етап, вік учнів 12-14 р.);
- старша загальна середня освіта (Hoger algemeen voortgezet onderwijs / HAVO – senior general secondary education) триває три роки (1 етап, вік учнів 12-14 р.);
- допрофесійна середня освіта (Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs / VMBO – pre-vocational secondary education), що була створена у 1999 р. шляхом поєднання молодшої загальної середньої освіти

та допрофесійної освіти, триває чотири роки, що відповідає періоду базової освіти (вік учнів 12-16 р.), і є основою для професійної середньої освіти (Middelbaar beroepsonderwijs / MBO – Vocational secondary education – МСКО 3). Близько 60 % учнів здобувають VMBO [5: 19].

Хоча навчання здебільшого відбувається у школах, що надають програми за цими напрямками, існують вузько спеціалізовані та широко спеціалізовані заклади. Водночас зазначені напрями не є відокремленими, що передбачає можливість їх зміни на наступному рівні освіти за умови виконання переліку освітніх вимог.

Що стосується навантаження, то перші три роки в усіх напрямках VWO, HAVO, VMBO мінімальна кількість годин складає 1280 на рік (32 на тиждень); на четвертому році VMBO – 1200 (30 на тиждень). Перелік обов'язкових предметів для неповної загальної середньої освіти / базового періоду середньої освіти містить 15 одиниць (1000 годин по 50 хвилин на рік). Обов'язковими для навчання іноземними мовами є перша (англійська) та друга (французька, німецька). Рекомендована кількість годин у неповній загальній середній освіті / базовому періоді середньої освіти, відведених на англійську – 280 годин, другу іноземну мову (французьку, німецьку) – 240.

Відмінністю напрямів у мовній освіті є те, що протягом перших трьох років у VWO та HAVO передбачено обов'язкове навчання третьої іноземної мови (французької, німецької, іноді іспанської), а навчальні плани класичних граматичних шкіл (gymnasium) повинні включати латинську і грецьку. До вибіркового предметів, на які припадає 20 % академічного навантаження, з мовного циклу віднесено фризську та інші іноземні мови; учні сучасних граматичних шкіл (atheneum) можуть вивчати латинську [5: 19].

Таким чином, дотримуючись рекомендацій щодо переліку виучуваних іноземних мов у неповній середній освіті (англійська, французька, німецька та інші), їх навчання відбувається за програмами, що передбачені для окремих напрямів і профілів та містять компоненти (обов'язкові, вибіркові), що дозволяє створити гнучку систему опанування іноземних мов в межах цих програм.

Специфікою напрямку VMBO є те, що по закінченні двох років навчання учні обирають бізнес сектори / business sectors (техніку й технології, обслуговування та соціальне забезпечення, бізнес і сільське господарство) і типи програм (теоретичний, комбінований, професійний середній, професійний базовий). Це забезпечує протягом наступних двох років опанування переліку предметів за секторами (для техніки і технології – математика, фізика, хімія; для обслуговування та соціального забезпечення – біологія, математика або інші суспільні науки; для бізнесу – економіка, математика, французька чи німецька; для сільського господарства – математика, біологія чи фізика з хімією), а також варіативний розподіл академічного навантаження за типами програм для означених секторів [5: 19]. Програма кожного сектору включає загальний, спеціалізований галузевий та вибіркового компоненти. З іноземних мов обов'язковою для вивчення є англійська, яка входить до загального компонента усіх типів програм. У таблиці 1 представлений розподіл навантаження з мов за типами програм.

Таблиця 1.

Типи програми / Мова	Перша мова обов'язкова (англійська)	Друга мова		Третя мова	
		основна	вибіркова	основна	вибіркова
Теоретичний	480	240	+200	200	+200
Комбінований					
Професійний середній	+160		–		
Професійний базовий	+120				

Розподіл іноземних мов, наведений у таблиці, ґрунтується на трьох основних складових, а саме: типі програми, порядку мови та обов'язковості чи вибіркового предмета. Це дозволяє забезпечити широкі можливості опанування двох мов, враховуючи напрям підготовки, навантаження, бажання учня. По завершенні навчання у напрямі VMBO учні складають 6-7 іспитів із загальноосвітніх, до яких входить іноземна мова, та професійних предметів.

Варто зазначити, що перелік мов має тенденцію до розширення і включає не лише англійську, французьку, німецьку, іспанську, а також арабську, турецьку, російську, італійську [6].

Ланка загальної середньої освіти (МСКО 3) країни складається частково з обов'язкової (VWO та HAVO по одному року) та післяобов'язкової (VWO – два роки, HAVO – один рік) освіти. Напрямами загальної середньої освіти є:

– доуніверситетська освіта (VWO, 2-й етап – три роки, вік учнів 15-18 років). Навчальними закладами є сучасні граматичні школи (atheneum), класичні граматичні школи (gymnasium), де обов'язковими є латинська та грецька, ліцеї (lyceum), що є поєднанням двох попередніх;

– старша загальна середня школа (HAVO, 2-й етап – два роки, вік учнів 15-17 років) [7: 60-61].

Другий етап HAVO та VWO передбачає наявність профілів: точні науки і техніка, точні науки і медицина, економіка і суспільство, культура і суспільство. У навчальній програмі кожного профілю присутні компоненти: загальний (35-43%); спеціалізований (передбачає перелік обов'язкових та вибіркового

предметів згідно обраного напрямку, 39-48%); вибірковий (узгоджується із навантаженням спеціалізованого компоненту, 18-20%) [7: 53; 8: 5]. Тривалість навчальної години збільшується до 60 хвилин.

На другому етапі HAVO (4-5 роки навчання) академічне навантаження (3200 годин) розподіляється за компонентами таки чином:

- 1) загальний – 1120;
- 2) спеціалізований із поділом на обов'язкові та вибіркові предмети (точні науки та техніка – 1400-1480; точні науки та медицина – 1360-1440; економіка та суспільство 1360-1440; культура та суспільство – 1360-1520);
- 3) вибірковий з поділом на предмети офіційного іспиту та "вільний" компонент (точні науки і техніка – 600; точні науки і медицина / економіка і суспільство / культура і суспільство – 640).

Школам надано право визначати наповнення спеціалізованого і вибіркового компонентів. Іноземні мови входять до переліку предметів: 1) загального компонента усіх профілів (англійська – 400 годин); 2) спеціалізованого компонента (вибіркові предмети, 400 годин) для профілю "Економіка і суспільство"; 3) спеціалізованого компонента для профілю "Культура і суспільство" (обов'язкові предмети, 400 годин) та для напрямку "Культура" (вибіркові предмети, 400 годин). Перелік іноземних мов містить англійську, французьку, німецьку, іспанську, російську, італійську, арабську, турецьку, фризську [5: 24; 9].

Другий етап VWO (4-5-6 років навчання) передбачає також розподіл академічного навантаження (4800 годин) за компонентами:

- 1) загальний – 1920;
- 2) спеціалізований із поділом на обов'язкові та вибіркові предмети (точні науки та техніка – 1920-1960; точні науки та медицина – 1880-1920; економіка та суспільство – 1880-2040; культура та суспільство – 1880-2160);
- 3) вибірковий – із поділом на предмети офіційного іспиту та "вільний" компонент (точні науки та техніка – 840; точні науки та медицина / економіка та суспільство / культура та суспільство – 920).

Іноземні мови входять до: 1) обов'язкового компоненту усіх профілів (англійська (400 годин), друга іноземна (480 годин)); 2) спеціалізованого компоненту (вибіркові предмети, 480 годин) для профілів "Економіка і суспільство", "Культура та суспільство" (напрямок "культура") [5: 249; 9]. Рівень знань з іноземних мов по закінченні школи – B1, хоча в академічних напрямках він зростає для HAVO (п'ятий рік навчання) до B2, для VWO (шостий рік навчання) до B2/C1 [10]. У напрямі VWO присутня двомовна освіта: після першого року навчання можливе викладання близько половини предметів англійською мовою. До 6-7 іспитів, що їх складають учні на отримання свідоцтва (Diploma) по закінченні середньої освіти у напрямках HAVO та VWO, як обов'язковий, окрім голландської, входить сучасна іноземна мова [5: 25].

Таким чином, на другому етапі HAVO та VWO, як і на попередньому, продовжується навчання розширеного переліку іноземних мов, які входять до загального компонента незалежно від обраного профілю до обов'язкового та спеціалізованого компонентів.

Професійна середня освіта (Middelbaar beroepsopleiding / MBO – Vocational secondary education – МСКО 3) регулюється Актом про освіту дорослих і професійну освіту від 1 січня 1996 р. Здобувають її студенти, починаючи з 16 років, основна маса молоді віком до 22 років (95 %). Мета цього напрямку освіти – надати теоретичну і практичну підготовку для діяльності у багатьох сферах, продовжити загальну освіту та здійснювати особистісний розвиток студентів для активної участі у подальшому дорослому житті [5: 26].

Галузями підготовки виокремлюються техніка, комерція (адміністрування, обслуговування), медицина та сільське господарство. Кваліфікаційна структура професійної середньої освіти має чотири рівні підготовки з тривалістю від одного до чотирьох років. Усі курси і кваліфікації, загальна кількість яких складає понад 700, зазначені у переліку Центрального реєстру професійних курсів (the Central Register of Vocational Courses). Курси надаються за двома напрямками: професійне навчання (практична підготовка займає 20-60 % курсу) та блоковий / денний (практична підготовка займає більше 60 % курсу) [7: 54; 5: 27]. Для вивчення пропонуються курси з двох іноземних мов, які не були до останнього часу обов'язковими. 30 % студентів займаються опануванням двох іноземних мов у напрямі [2].

На основі Закону про освіту дорослих та професійну освіту адміністрація окремого закладу укладає навчальні та екзаменаційні вимоги для кожного курсу, що включає освітні та розвиваючі завдання, складові, зміст та організацію, форму навчання, практику [5: 18-29]. Варто зазначити, що співпраця сектору освіти з промисловістю активізувалася з 1999 року з утворенням центрів-посередників, що мають покращити централізацію освіти і зайнятості, сприяти поширенню знань, використанню нового обладнання, опануванню іноземних мов.

Варто зазначити, що ситуація в іншомовній освітній ланці знаходиться під постійною увагою уряду країни. Так, за запитом Парламенту Нідерландів було виконано дослідження, яке виявило низку існуючих проблем, серед яких недостатність рівня знань мов та його підтримки після закінчення офіційного навчання (менше половини населення досягли рівня B1, а під час навчання у школі цей

показник є навіть вищим); невідповідність можливостей опанування мов у секторі професійної середньої освіти та сучасних вимог.

Парламент Нідерландів наголосив на необхідності покращення якості викладання і опанування іноземних мов за освітніми ланками та висунув стратегічну мету щодо набуття трьома четвертими громадян умінь спілкуватися двома іноземними мовами. Уряд ініціював започаткування Програми (2009-2019 рр.) з втілення політики заохочення і заходів щодо забезпечення можливостей опанування мов. Вона передбачає активніше застосування Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти, покращення підготовки викладачів з урахуванням новітніх сучасних методів навчання іноземних мов. Для напрямів доуніверситетської освіти та старшої загальної середньої школи актуалізується обов'язковість опанування учнями двох іноземних мов. У напрямі допрофесійної середньої освіти та професійній середній освіті рекомендовано заохочувати, забезпечувати та залучати до вивчення мов ширші верстви студентства. У ланці професійної середньої освіти (МВО) впроваджується обов'язкове вивчення однієї іноземної мови з подальшими перспективами щодо визнання обов'язковою другою іноземною мови [2].

Отже, організація навчання іноземних мов у Нідерландах вибудовується, виходячи з особливостей освітньої системи. Навчання розширеного переліку іноземних мов у загальноосвітньому компоненті відбувається за напрямками у ланці неповної загальної середньої освіти (доуніверситетська освіта, старша загальна середня освіта, допрофесійна середня освіта) і продовжується у ланці повної загальної (доуніверситетська освіта, старша загальна середня освіта) і професійної середньої освіти. У ланці неповної середньої освіти в усіх напрямках іноземні мови є обов'язковими та вибірковими предметами, змінюючись по кількості залежно від напрямку чи типу навчального закладу (3 обов'язкові для доуніверситетської і старшої загальної середньої освіти, 2 обов'язкові для допрофесійної середньої освіти на першому етапі, входять до загального компонента як обов'язкові (2-3) та вибіркові складові з навантаженням відповідно до обраних секторів спеціалізації, типів обраних програм на другому етапі), а також є обов'язковим іспитом. У повній загальній середній освіті іноземні мови (2-3) продовжують вивчатися як складова загального і спеціалізованого компонента освіти (профільна доуніверситетська освіта та старша загальна середня освіта) та є обов'язковим іспитом для отримання свідоцтва і передумовою навчання у ланці вищої освіти. У професійній середній освіті іноземні мови вивчаються згідно навчальних програм для отримання кваліфікацій та в умовах активнішого заохочення і залучення молоді до їх опанування.

Що стосується змісту навчання іноземних мов, то варто зазначити, що у допрофесійній середній освіті (VMBO) передбачено двокомпонентну структуру змісту. У цьому напрямі зміст відзначається домінуванням загального компонента, який охоплює широкий перелік тем соціокультурного і практичного характеру у контексті сучасних реалій життя власної та англійської країн (Великої Британії, Сполучених Штатів Америки), життєвих ситуацій (подорожі, розмови, транспорт, музеї тощо). Елементи ділової мови (написання офіційних листів, звернень, резюме, електронних листів тощо) формують професійний компонент і розглядаються у контексті тем, що вивчаються. У викладанні курсу англійської мови (Коледж Хет Доренвірд / Het Dorenweerd College, Дурверс, провінція Гердерланд) використовується вітчизняний підручник (Making the Finish / Eugene van Leeuwen, Ben Schoonbeek, Bert Theeuwes, 2002) [11].

Прикладом наповнення змісту навчання мов для академічного напрямку доуніверситетської освіти (VWO), старшої загальної середньої школи (HAVO), теоретичного спрямування допрофесійної середньої освіти (VMBO) може слугувати курс з англійської мови (Коледж Лейдш Рейн / Leidsche Rijn College, Утрехт, провінція Утрехт). Програмою передбачено використання вітчизняного підручника (Of course! Engels Voor De Tweede Fast. Source Book 5/6 VWO / [Antoon van Eijk, Frank ten Haken, Guido Schuring, Isabel Davidson], 2009) [12]. Зміст складається з розширеного загального компоненту, а також ознайомлення з використанням мови у дорослому житті, що утворює професійний компонент. Тематика загального компоненту представлена переліком питань практичного характеру в умовах сучасного життя у власній країні, Великій Британії, Америці, інших країнах світу, а саме: 1) розвиток подій у часі і перспективи власної діяльності (школа майбутнього, власна діяльність чи споглядання досягнень інших, проблемні питання тощо); 2) злочин (реалії життя злочинців, докази, жорстокість у мас-медіа, правосуддя, злочинність у віртуальному просторі та інших культурах тощо); 3) загадкові таємниці (давні культури, видатні особи, загадки природи і всесвіту, релігії і давні цивілізації); 4) молоде покоління (молодь та її спосіб життя і проблеми, харчування, відомі молоді особи); 5) мистецтво (сучасність і майбутнє кіно, популярні картини, музика); 6) критичні моменти життя (торгівля органами, вживання допінгу в спорті, наркотики, вплив реклами на молодь, проблема клонування, екстремальні розваги); 7) сучасна молодь (молодь і спорт, різна орієнтація молоді, різні способи життя, молодь без закінченої освіти, культ ідей); 8) проблеми міграції (мігранти та їх життя у Європі та Америці, дискримінація жінок); 9) вагомість і небезпека нового (управління державою, телекомунікації, генетично модифікована їжа, забруднення довкілля, досліди над тваринами); 10) вирішення проблем (ядерна катастрофа, захворювання, глобальна зміна клімату, любов і стосунки, криза, праця дітей, надмірна вага).

Професійний компонент включає елементи ділового мовлення і передбачає підготовку до написання офіційних звернень та листів, листів щодо працевлаштування і власного резюме, електронних повідомлень у контексті ділового спілкування. Особливість його втілення полягає у відпрацюванні на окремих ситуативних завданнях у контексті виучуваної теми.

Кожна із запропонованих тем вивчається на автентичних матеріалах для читання, аудіювання, розмовної практики, писемного мовлення та їх комбінування, у спілкуванні та виконанні завдань з використанням медійних засобів та інформаційно-комунікаційних технологій. Зміст кожної теми деталізується у переліку основного лексичного і граматичного матеріалу. Останній охоплює часи, пасивний стан, умовні речення, пряму і непряму мову, порядок слів і питання, герундій, прикметники і прислівники, займенники, іменники та артиклі, прийменники [12].

Таким чином, зміст курсу іноземної мови охоплює два компоненти. Загальний компонент представлено широким переліком сучасних нагальних проблемних тем, які розглядаються у соціокультурному та міжкультурному вимірі. Професійний компонент знайомить з елементами ділового мовлення у контексті розв'язання питань як у повсякденному житті, так і у діловому спілкуванні, працевлаштуванні тощо у процесі вивчення тематичних питань.

Висновки. Таким чином, особливістю організації навчання іноземних мов на рівні середньої освіти Нідерландів є гнучка функціональна система широких можливостей опанування двох-трьох мов. Вона ґрунтується на визначенні обов'язкової кількості виучуваних мов та належності предмету до різних компонентів, що дозволяє узгодити освітні вимоги та бажання учня. Характерною рисою є усунення розбіжностей між загальноосвітнім та професійним напрямками у ланці, що пояснюється реалізацією стратегічної перспективи опанування двох громадянами.

Специфіка змісту навчання іноземних мов у ланці полягає у поєднанні загального і професійного компонентів. Загальний компонент наповнений проблемними питаннями сучасності, викладеними з урахуванням соціокультурного і міжкультурного аспектів. Професійний компонент втілений у питаннях ділового характеру в рамках щоденних потреб і ситуацій офіційного спілкування. Змісту властиві автентичність, поєднання видів діяльності, залучення інформаційно-комунікаційних технологій, базованість на граматичному та лексичному матеріалі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Europeans and their languages. Special Eurobarometer 386 / Wave EB 77.1 Special Eurobarometer. – Brussels : TNS Option & Social, June, 2012. – 145 p.
2. Foreign language teaching in schools. Recommendations to the Dutch Parliament. Summary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.onderwijsraad.nl/upload/english/publications/samenvatting_engels_vreemde_talen_in_het_onderwijs.pdf.
3. International Standard Classification of Education. – UNESCO, 2011. – 34 p.
4. Key Figures 1999–2003. Education, Culture and Science in the Netherlands. A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science. – Hub. Tonnger. Kelpen, June 2004. – 155 p.
5. Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europe. The Netherlands. – Brussels : Eurydice, 2003. – 44 p.
6. Eurydia. European Encyclopedia on National Education Systems. Netherlands : Teaching and Learning in General Lower Secondary Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Netherlands:Teaching_and_Learning_in_General_Lower_Secondary_Education.
7. Luijck R. The educational system of the Netherlands [Електронний ресурс] / Ruud Luijck, Manon de Neus. – Режим доступу : http://www.mzes.unimannheim.de/publications/misc/isced_97/luij08_the_educational_system_of_the_netherlands.pdf.
8. Berkhout E. The effects of a Dutch high school curriculum reform on performance in and after higher education / [Berkhout Ernest, Berkhout Peter, Webbink Dinand]. – Amsterdam : University of Amsterdam, 2006. – 32 p.
9. Eurydia. European Encyclopedia on National Education Systems. Netherlands: Teaching and Learning in General Upper Secondary Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Netherlands:Teaching_and_Learning_in_General_Upper_Secondary_Education.
10. A-level Curriculum of English. Norway and The Netherlands [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://contentproducers.wikispaces.com/A-level+Curriculum+of+English+Norway+and+The+Netherlands+>.
11. Making the Finish / [Eugene van Leeuwen, Ben Schoonbeek, Bert Theeuwes]. – Baar : Nijgh Versluys, 2002. – 176 p.
12. Of course! Engels Voor De Tweede Fast. Source Book 5/6 VWO / [Antoon van Eijk, Frank ten Haken, Guido Schuring, Isabel Davidson]. – Hoofddorp : Malmberg, 2009. – 226 p.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Europeans and their languages. Special Eurobarometer 386 / Wave EB 77.1 Special Eurobarometer. – Brussels : TNS Option & Social, June, 2012. – 145 p.
2. Foreign language teaching in schools. Recommendations to the Dutch Parliament. Summary. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.onderwijsraad.nl/upload/english/publications/samenvatting_engels_vreemde_talen_in_het_onderwijs.pdf.

3. International Standard Classification of Education. – UNESCO, 2011. – 34 p.
4. Key Figures 1999–2003. Education, Culture and Science in the Netherlands. A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science. – Hub. Tonnger. Kelpen, June 2004. – 155 p.
5. Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europe. The Netherlands. – Brussels : Eurydice, 2003. – 44 p.
6. Eurypedia. European Encyclopedia on National Education Systems. Netherlands : Teaching and Learning in General Lower Secondary Education [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Netherlands:Teaching_and_Learning_in_General_Lower_Secondary_Education.
7. Luijckx R. The educational system of the Netherlands [Elektronnyy resurs] / Ruud Luijckx, Manon de Neus. – Rezhym dostupu : http://www.mzes.unimannheim.de/publications/misc/isced_97/luij08_the_educational_system_of_the_netherlands.pdf.
8. Berkhout E. The effects of a Dutch high school curriculum reform on performance in and after higher education / [Berkhout Ernest, Berkhout Peter, Webbink Dinand]. – Amsterdam : University of Amsterdam, 2006. – 32 p.
9. Eurypedia. European Encyclopedia on National Education Systems. Netherlands: Teaching and Learning in General Upper Secondary Education [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Netherlands:Teaching_and_Learning_in_General_Upper_Secondary_Education.
10. A-level Curriculum of English. Norway and The Netherlands [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <https://contentproducers.wikispaces.com/A-level+Curriculum+of+English+Norway+and+The+Netherlands+>.
11. Making the Finish / [Eugene van Leeuwen, Ben Schoonbeek, Bert Theeuwes]. – Baar : Nijgh Versluys, 2002. – 176 p.
12. Of course! Engels Voor De Tweede Fast. Source Book 5/6 VWO / [Antoon van Eijk, Frank ten Haken, Guido Schuring, Isabel Davidson]. – Hoofddorp : Malmberg, 2009. – 226 p.

Матеріал надійшов до редакції 17.10. 2014 р.

Максименко О. А. Особенности организации и содержания обучения иностранным языкам на уровне среднего образования Нидерландов.

Статья посвящена организации и содержанию обучения иностранным языкам на уровне среднего образования Нидерландов. Освящены особенности общеобразовательного и профессионального направления уровня образования на предмет места иностранных языков в учебных планах, распределения учебной нагрузки, количества изучаемых языков. Выяснена современная специфика содержания курсов иностранных языков, которая состоит в сочетании общего и профессионального компонентов.

Ключевые слова: организация, содержание, обучение, иностранные языки, направление, среднее образование.

Maksymenko O. O. Peculiarities of Organization and Content of Teaching Foreign Languages in the Secondary Education in the Netherlands.

The article deals with the problem of organization and content of teaching foreign languages in the secondary education in the Netherlands. The scientific methods of description, comparison, analysis are used in order to specify the peculiarities of the issue. It highlights the structure of the secondary education in the country and the description of its main directions: pre-university education, senior general secondary education, pre-vocational secondary education, senior vocational secondary education. The research contains the information on the approaches used to place the foreign languages, the number of hours devoted to the subject in the different curricula of these directions. It is proved that the Netherlands has the flexible system of grouping the subjects into components that rations the number of foreign languages learnt and chosen by pupils in all directions of the secondary education; the difference in the foreign language teaching among the general and vocational directions is diminished at the current stage. The foreign language teaching content comprises general and vocational components. General component is aimed at the general educational topics, the improvement of four language skills. The vocational component consists of the topics of formal communication in the curricula; it is to develop the skills of solving the problems in the everyday life and formal situations as well.

Key words: organization, content, teaching, foreign languages, sector, secondary education.